

**Пономаренко Оксана**

к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава

## **ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ**

Використання комп'ютерних інформаційних систем істотно змінює технологію обробки облікової інформації, що виражається в порядку побудови комп'ютерних форм бухгалтерського обліку.

Передумови створення системи електронного документування облікових операцій закріплені і нормативно: Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» № 2599-IV від 22.05.2003 р. [1]; Законом України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 р. № 852 – IV [2], Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про захист інформації в автоматизованих системах» № 2594- IV від 31.05.2005 р.; Законом України «Про обов'язковий примірник документів» від 9.04.1999 р. № 595 – XIV; Законом України «Про інформацію» № 2657-XII від 02.10.1992 р., Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу» № 680 від 26.05.2004 р. [3] та іншими.

За умов автоматизації обліку свідоцтвом про здійснення господарських операцій є електронний документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа [1-3]. Документальне обґрунтування господарських операцій в електронному середовищі істотно модифікується:

- кожен документ має дві візуальні форми-оригінали (відображення даних електронними засобами та на папері) [5, с. 84];
- доказовість та юридичну силу мають ідентичні за документарною

інформацією та реквізитами електронний та паперовий документ;

Дискусійним є встановлення відповідності реквізитів електронного облікового документа прийнятим стандартам [4, с. 176]. Чинними нормативними актами визначено, що юридичну силу електронний документ може мати лише при наявності обов'язкових реквізитів. Проте законодавчо затверджений перелік таких реквізитів відсутній, що може викликати юридичні колізії щодо правомірності здійснення та облікового відображення окремих операцій.

- в окремих випадках електронний документ не може бути застосовано як оригінал;

- засвідчення наявності та дати складання електронного документа здійснюється технічними засобами фіксування часу, що являє собою логічне поєднання позначки часу з електронними даними, що не редагується;

- цілісність документа підтверджується електронним підписом – результатом криптографічного перетворення набору даних, що перевіряється відкритим ключем.

Навіть за виконання повного спектру процедурних умов електронного документування автоматизація обліку вносить додаткові аспекти ризику: ускладнення встановлення фактів «доповнення» і «приписок» у електронному документі в порівнянні з паперовим; контроль прав доступу як до формування реквізитів документа так і до електронного підпису; контроль збереження та не спотворення реквізитів документів у процесі електронного архівування.

Використання технологій автоматизованого обліку також вимагає змін змістовного наповнення внутрішніх регламентів організації обліку на підприємстві. Доцільно закріпити наказом керівника формування розширеного переліку додатків до Наказу про облікову політику, що враховуватимуть особливості автоматизованого обліку: Принципи кодування об'єктів електронного обліку; Структурна схема функціональних обов'язків працівників у комп'ютерній системі обробки даних; Схема (графік) електронного

документообігу підприємства; Опис системи внутрішньогосподарського контролю (створеного програмними засобами та персоналом).

Автоматизація обліку, безумовно, є засобом удосконалення техніки його ведення, однак, це ніяк не впливає на розвиток його методології. Процес реконструкції факту господарського життя, його кваліфікація для присвоєння відповідної господарської операції здійснюється безпосередньо в свідомості бухгалтера. Тобто цей процес повністю визначається людським фактором і не може бути автоматизованим принципово, що не нівелює цінність справжнього професіонала-бухгалтера.

### **Список використаних джерел**

1. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» № 851 – V від 22.05.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – С. 1025–1029.
2. Закон України «Про електронний цифровий підпис» № 852- IV від 22.05.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – С. 1029–1035.
3. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу» № 680 від 26.05.2004 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 21. – С. 49–51.
4. Пономаренко О. Г. Удосконалення методики аудиту в середовищі електронної обробки даних / О. Г. Пономаренко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2006. – № 3. – С. 175–180.
5. Романов А. Н. Компьютеризация аудиторской деятельности : [Учебн. пособие для вузов] / А. Н. Романов, Б. Е. Одинцов. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 270 с.